

FOTBOLLSHISTORIA. Den okända historien om Nacka och Säffle – två profiler som gick samma tragiska öde

Jodå, "Nacka" och "Säffle"

■ Två av Sveriges största fotbollsspelare slutade sina liv i misär. Om båda har det skrivits spaltkilometer, på och utanför plan – Lennart "Nacka" Skoglund och Gunnar "Säffle" Andersson. Det här är historien om när de båda legendarerna spelade mot varandra.

En historia som varit okänd i fotbollssverige – tills nu. Den berättas av tre pojkar/gubbar, oberoende av varandra. När matchen spelades var de åtta, elva och sexton år, idag 78, 82 och 87 år. Nacka gjorde militärtjänsten vid KA1, på Rindö i Stockholms skärgård januari-september 1950. I början av oktober gick flyttlasset till Italien och proffslivet.

Smet från permisen

Säffle hade legat inne på samma ställe året före. Men han avvek efter en permission och dömdes till fängelse i civil domstol.

Enligt tidigare historik skulle Nacka och Säffle alltså inte ha legat i lumpen samtidigt. Men Säffle tvingades göra om en del av värnplikten, vilket betydde att de låg inne samtidigt 26 juli-16 september 1950.

Det var alltså på hösten 1950 då Bosse Nilsson, nyligen fyllda åtta år, såg matchen, där de två möttes. Det var på grusplanen vid KA1 i den lilla orten Oskar-Fredriksborg på Rindö utanför Vaxholm.

Kustartilleriet (KA1) fanns på Rindö från 1902 till år 2000 med ofta 1000 värnpliktiga plus flera hundra militärt och civilt anställda.

Bosse växte upp på Rindö. Hans pappa var civilanställd på förrådet och de bodde bara några hundra meter från sandplanen vid Minörhamnen. Eftersom militärerna dominerade ön, blev Bosse först intresserad av allt de höll på med. På den här tiden fanns inget staket runt regementet.

- Vi var ett gäng på 7-8 grabbar som följde det vi kunde på regementet. Jag var yngst, och kan förstås inte garantera att allt är rätt. Men mina minnen är starka.

Mycket fotboll på ön

Rekryterna hade svårt att ta sig från ön till Stockholm, och för att de skulle ha något att göra anordnades många idrottstävlingar, bland annat ett omfattande kompanimästerskap i fotboll.

Nacka var 20 år och redan välkänd i Sverige efter succén i matchen Landslaget-Pressen. Den matchen spelades 18 maj 1950. Presslaget vann med 3-1, Nacka gjorde

två av målen och togs omedelbart ut till VM i Brasilien senare på sommaren.

Kompanimästerskapen på Rindö spelades under hösten.

- Det bestämdes att landslagsspelaren Nacka inte fick göra mål i kompanimästerskapen, berättar Bosse Nilsson. Jag såg de flesta matcherna. Nacka dribblade av hela motståndarlaget gång och gång och placade bollen för lagkamraterna att peta den i mål. Hans 11:e kompani var överlägset.

Skyfflade in mål

Men i 7:e kompaniet spelade Gunnar Andersson, som inte var lika känd, men redan hade smeknamnet "Säffle-Gunnar" - trots att han var från Åmål. Inom straffområdet var han omöjlig att stoppa och skyfflade in mål.

När 11:e och 7:e kompanierna skulle mötas gick ryktet snabbt på hela ön.

- Då samlades en stor del av bassarna, plus folk från samhället, kanske 2-300 personer.

Eftersom Säffle hade dominerat i tidigare matcher bestämdes plötsligt att Nacka också fick göra mål, och 11:e kompaniet var favorit. 11:e kompaniet hade gula tröjor och 7:e hade bruna.

Säfflegjorde två eller tre

Nacka gjorde ett mål, men Säffle gjorde två eller tre.

- Jag minns inte riktigt. Men jag tror att Säffles lag vann med 4-2, berättar Bosse.

Trots förlusten vann Nackas lag kompanimästerskapet, som var en enkelserie. Säffle hade inte varit med från början.

Nacka turnerade långt senare i folkparkerna, där han sjöng och klackade en tvåkrona upp i bröstfickan.

- Men jag såg honom faktiskt göra detta trick redan när han låg i lumpen. Vi småpojkar träffade honom på minigolfbanan, där alla unga på ön samlades, och vi blev först imponerade, berättar Bosse Nilsson.

87-åriga Bo Hellgren har som pensionär flyttat tillbaka till Rindö. Han växte upp på regementet, där hans pappa Olle var idrotts-officer.

Säffle-Gunnar porträtterades i Rekordmagasinet 8 april 1954.

- Jag var 16 år när Nacka låg inne, bara tre-fyra år yngre än de värnpliktiga, berättar Bo Hellgren.

Träffade båda två

Han vet att Nacka och Säffle låg inne samtidigt.

- Jag träffade Nacka och Säffle samtidigt på kvällarna på samlingsplatsen, dvs idrottsplatsen vid Minörhamnen. De höll på med olika idrotter.

Bo berättar också om att Nacka vid ett tillfälle pekat på Säffle och sitt huvud och skakat på huvudet, för att visa att han tyckte att Säffle var lite korkad. Varför minns han inte.

- Vi civilister fick vara med ibland. Jag var med och spelade handboll. Nacka var duktig där också med sina finter.

Bosse Hellgren berättar att Nacka var överlycklig efter ett handbollsmål. Han sprang runt Bo Hellgren och ropade.

- Gick du på den enkla finten?

I regementets dåvarande interna tidning "Borgskum" finns inget skrivet om fotboll. Däremot att Nacka var så bra i handboll.

- Från fotbollen minns jag att Nacka var den som allt rörde sig kring. Han hade en ytter utanför sig som hette Georg. "Skägga Georg, skägga!", skrek Nacka, berättar Bo Hellgren.

Och Georg skäggade, dvs sprang så fort han kunde på kanten för att få en perfekt stickare från Nacka.

- Nacka hade varit med AIK på Englands-turné. Så ibland skrek han "skägga George, skägga!". Plötsligt var det George med engelskt uttal.

Mutades av Putte Kock

Bo Hellgren bekräftar också historien om att Nacka satt i buren vid ett tillfälle då AIK hade seriematch.

Historien säger att AIK:s lagledare Rudolf "Putte" Kock åkte ut till Rindö med blommor. Med dessa "mu-

Gunnar "Säffle" Andersson, fotbollssproffs i Olympique Marseille 1950-1958. Andersson vann franska skytteligan två gånger.

tade" han regementschefen för att Nacka skulle kunna spela i söndagens allsvenska match.

Nackas var placerad på "Multrean", minutläggare 3. Arbetet bestod mest av att åka med material mellan de olika befästningarna. Det var inget roligt jobb, Nacka tog "bondpermis", dvs försvann från regementet - och hamnade i buren.

- Jag är säker på att det var pappa, som idrotts-officer, som kunde ordna så att han blev fri.

Det tredje vittnet heter Göran Blidmo, är 82 år och bor idag i Heby i Uppland.

- Jag var oerhört fotboll-intresserad som liten, och följde alla matcher jag kunde i kompanimästerskapen. Min pappa var elektriker och vi bodde vid Exercisplan, bara 50-75 från regements-byggnaderna.

Göran minns båda Nacka och Säffle väl, men inte hur matcherna gick.

- Men ett tillfälle minns jag speciellt. Då dök det inte upp någon domare. Jag kunde reglerna och erbjöd mig att döma. Det gick bassarna med på och jag dömde en match, bara elva år gammal. Nacka spelade i ett av lagen.

Säffle var en spelevink

Dömandet gick bra och spelarna var nöjda.

- Säffle var en spelevink, en glad gamäng. Men jag minns också att han hade dåliga tänder redan då, säger Göran Blidmo.

Nackas karriär var rekordsnabb. På ett år förvandlades han från div III-spelare i Hammarby till framgångsrik proffsspelare i Inter. Däremellan hann han alltså göra succé i presslandslaget, spela VM i Brasilien och debutera för AIK i Allsvenskan.

Sverige tog ett sensationellt brons i VM, trots att man fick bygga upp ett helt

nytt lag efter OS-guldet 1948. Nästan alla hade försvunnit till proffslivet.

I Italien fortsatte Nackas framgångar. Premiären blev en ofattbar succé. Inter mötte lokalkonkurrenten Milan - med Nisse Liedholm, Gunnar Nordahl och Gunnar Gren. Inter vann med 3-2, sedan Nacka gjort det avgörande målet och ytterligare ett dessförinnan.

Under hela 1950-talet firade Nacka stora triumfer i Inter. Som bäst blev det tolv mål på en säsong. Inter blev italienska mästare två gånger, ligatvåa en gång och trea tre gånger.

Långt från glamour

Nacka gifte sig med den italienskan skönhetsdrottningen Nuccia - av Nacka kallad Tekla - och fick två söner, Ewert och Giorgio.

I slutet av femtiotalet började Nackas stjärna dala och han såldes till Sampdoria. Efter tre säsonger där bar det vidare till Palermo på Sicilien. Hela tiden bodde familjen kvar i Milano.

- Det känns som att komma till Afrika, klagade Nacka, vilket sårade de patriotiska sicilianerna.

I Sverige chockades vi av ett reportage i Sportspegeln. TV-sportens Bengt Grive besökte Nacka och visade hur han bodde ensam i en källare, långt från det förmodade proffslivets glamour.

Nacka fick en ny vår i Hammarby, när han återvände till Sverige och togs till och med ut i landslaget 1964. Han spelade från och till i Hammarby under fyra säsonger. Men därefter gick det utför och Nacka slutade sitt liv med tablett- och alkoholmissbruk. Han avled på 1975, bara 45 år gammal.

Spektakulär karriär

Gunnar "Säffle" Anderssons karriär är nästan lika spekta-

kulär. Han växte upp i Säffle och Åmål. När familjen flyttade till Åmål, blev han kallad "Säffle-Gunnar", något som följde honom hela livet, trots att han aldrig spelat i Säffle.

Han värvades till IFK Göteborg, men hann bara spela två allsvenska matcher innan han stängdes av ett helt år. Han hade tagit emot pengar och möbler av IFK och alltså brutit mot amatörbestämmelserna.

Under avstängningen hade han turen att få följa med det danska laget KB på en turné till Spanien. Där gjorde han succé och värvades till det franska storlaget Olympique Marseille. Avstängningen blev alltså hans lycka.

I Marseille fick han en fantastisk karriär med åtta säsonger i högsta ligan och två skytteligititlar. Han blev så småningom fransk medborgare och spelade till och med en B-landskamp.

Han var aldrig aktuell för svenska landslaget, då proffsen var bannlysta.

Säffle-Gunnars karriär slutade dock som Nackas - med allvarliga alkoholproblem. Han avled i Marseille 1969, bara 41 år gammal, alltså fyra år yngre än Nacka.

Att Säffle inte är glömd i Marseille visas av att han har en gata uppkallad efter sig och när Olympique Marseille firade klubbens 100 år med en jubileumsbok, så var Säffle på omslagsbilden

Mats Taxén

Fotnot: Artikeln har tidigare publicerats i Sveriges Fotbollshistorikers och Statistikers tidning. Kanske finns det någon i läsekretsen, som kan komplettera den här historien, någon som har minnen av Nackas och Säffles militärtjänster på Rindö. Ta i så fall kontakt med redaktionen!